

İnanç ve Bilim

Cin13

www.hanifdostlar.com

"Yaşayabileceğimiz en güzel deneyim, gizemli olandır. Gerçek bilimin tohumlarını atan da bu deneyimdir. Bu hisse yabancı olanlar, huşu içerisinde kendinden geçmeyenler ölüden farksızdırlar. Kendini idrak edilemez olan evrende ifşa eden bir us gücünün varlığına duyulan bu derin, duygusal inanç, benim Tanrı görüşümü tam olarak yansıtmaktadır." (Einstein)

Din nedir?

Dinle ilgili olarak ilk akla gelen, Tanrı kavramını dinin merkezine yerleştirmek ve dini bu üstün güç veya güçlere inanmak olarak açıklamaktır. Halbuki, animizm, totemizm gibi görece daha az, hinduizm, budizm gibi görece daha kompleks dinlerde Tanrı kavramı yer almaz. Bununla beraber eski yunanlıların çoktanrıçılıklarında ne peygamber ne de vahiy kavramları vardır.

Din, insan ve evren hakkında bilgi veren sistemdir. Ancak, bu sistemin bilgisi Tanrı, evren, evrenin amacı, insanın özü, Tanrı ile insan arasındaki ilişkiler gibi bilimsel olmayan, metafizik bilgidir. Ancak din, salt metafizik bilgiler bütünü de değildir, aynı zamanda bu bilgilere uygun yaşama biçimini emreden ahlak sistemidir.

Buna dayanarak, din temelli olmayan bir ahlak sisteminin olmayacağını iddia edenlerin olduğu gibi, Spinoza gibi, dinin temel özelliğinin ahlak sistemi olduğunu söyleyenler de vardır.

Dine mensup olmak demek, o dine ait bilgileri bilmek demek değildir. Kişi, örneğin İslam'a ait her bilgiyi bilebilir. Ama bu onu müslüman yapmaz. Müslüman olmak için, o bilgilere inanmak, özel ifadesiyle "iman etmek" gerekir.

Bu yüzden dindeki en önemli öge, inanç-iman ögesidir.

Önemli olan neyi bildiğiniz değil, "nasıl"-yani, hangi ruh hali içinde o bilgileri benimsediğinizdir. Bu inanç, belirli bir bilgi eksikliğinden dolayı benimsenen geçici bir ruh hali değil, özgür irade ile yapılan seçim sonucunda edinilen ruh etkinliğidir.

Bilinen bir şeye inanılmaz. O zaten bilinmektedir. İnanç konusu olan bilgiler de başka bir bilgi türüyle ortadan kaldırılması yapısal olarak mümkün olmayan bilgiler olmalıdır. Aksi durumda, zamanla inanç yerini bilmeye bırakır. Bilgi ile yanlışlanabilecek olan bir şeye inanç, batıl inançtır.

İbni Rüşd' e göre her şeyin bir nedeni olduğuna göre inanmayı seçmenin de bir nedeni olması gerekir. Gazali'ye göre ise bu, insanın özgürlüğünün ortadan kalkması demektir. Gazali'ye göre seçim, zorlayıcı hiçbir neden olmaksızın seçmektir. Aksi durumda inançtan ve dinden bahsedilemez.

Bu nedenlerden inanç, bir gelenek veya taklit değildir. Dinin derinliği de bunlardan kaynaklanmaktadır.

Bilimsel bilgi ile dini bilginin kaynak, amaç, yöntem açısından farklı oldukları açıktır. Bilimsel bilginin kaynağı insan akli ve deneyi, amacı evreni tanımlamak ve yöntemi deneydir. Dinsel bilginin kaynağı ise Tanrı, amacı insanın yaratılışına uygun bir yaşam sürdürmek, insanlara ulaştırılması ise peygamber ve vahiyler iledir.

Tektanrıci dinlerde bulunan kutsal kitaplarda yer alan bazı metinlerin bilimsel bilgiler ile çelişebildiği görülmektedir. Bu ifadelerin sembolik bir anlama sahip olduğunu, ya da Spinoza'nın söylediği gibi kutsal kitapların birer fizik,biyoloji kitabı değil de birer ahlak,ibret, öğüt kitabı olduğunu kabul edersek bilim ile din çatışma içine girmezler.

Tanrı'nın Varlığı:

Dünya tarihi kadar eski olan tanrının varlığı sorusunun lehte ve aleyhte cevaplarının yanında bir üçüncü tavır olan agnostizm(bilinemezlik) vardır. Bu görüşe göre Tanrı'nın varlığı ya da yokluğu bilinemez. O halde bu konu rafa kaldırılmalıdır. Bilim insanın bilimsel tavrı agnostik olarak tanımlanabilir.

Tanrının varlığını kabul eden kişiler içinde de tanrının nasıllığı konusunda görüş ayrılıkları vardır. Acaba Tanrı aşkın (evrene ait olmayan, evrenin üzerinde) yoksa içkin (evrenin kendisi, evrendeki kuvvetler) midir?

Tanrı, evreni yoktan var eden yaratıcı mıdır, yoksa eski yunan filozoflarının düşündüğü gibi kaosu kozmosa dönüştüren bir tanrı mıdır? Acaba Tanrı, evreni yarattıktan sonra onun işleyişine karışmayan bir tanrı mıdır yoksa evrene her an müdahale eden, vahiy gönderen bir Tanrı mıdır?

Tanrı'nın mevcudiyetini reddeden kişilerden, Tanrı'nın varolmadığını kanıtlamasını istediğimizde tutarlı bir yanıt alamayışımızın nedeni, yokluğun kanıtının yapılamaz oluşudur. Tanrı'nın mevcudiyetine inanan kişinin kanıtı göstermesi gerekir.

Bu kanıt nasıl gösterilebilir? Ne var ki Tanrı'nın bilimsel olarak ne varlığı ne de yokluğu kanıtlanabilir. Tanrı, formüllerin, yasaların ve algıların ötesinde ise o halde bilimsel olarak gözlenemez, deney yapılamaz, matematiksel olarak ifade edilemez.

Bilim tabiatla ilgilenir. Allah tabiat ötesi ise bu durumda, deney ve gözlemler yaparak bilimin tabiat ötesini kanıtlayacağını iddia edemeyiz.

Bununla birlikte din filozoflarının çoğu, dinsel bilgilerin örneğin Tanrının varlığının akılsal kanıtlar ile desteklenebileceğine inanmaktadırlar. Bu filozofların arasında Aristoteles, Farabi, İbni Sina, Descartes, Leibniz gibi filozoflar yer almaktadır.

Bazı filozoflar da dinsel bilginin başka bir desteğe ihtiyacının olmadığına inanmaktadırlar. Bunlar arasında Gazali, İbni Haldun, Bergson, Pascal gibi filozoflar vardır. Gazali ve Bergson' a göre insan, Tanrı'nın varlığını yaşar ve tecrübe edebilir.

Neden Tanrı'ya inanırız sorusuna verilebilecek var olma ihtimaline karşı tedbir, ataları örnek alma, toplumsal aidiyat duygusu, zor anlarda rahatlatacak bir güç olması, burjuvazinin sömürü düzenine kanma, adalet duygusuna olan ihtiyaç, öznel dini tecrübeler, tarihi olaylar, inanma isteği, üstün yaratıklarca genetik şifreye dahil edilen kodlar, akıl yürütme, cevap bulunamayan soruların cevabı ve taklit etme cevaplarından, inancın akıl ile desteklenmesi gereği bilim ve dinin ortak kaynaktan beslenmesi gerektiğindeki inancın sonucudur.

Psikolojide Freud'un, tarihte Marx ve Proudhon'un, sosyolojide Durkheim'in yaptığı çalışmalarda, insanı Tanrı fikrine götüren durumları ve dinlerin toplumlardaki işlevini anlatışları Tanrı'nın insanlar tarafından uydurulmuş olduğu fikrini desteklemiştir.

Einstein: "*Bilimsiz din kördür. İnançsız bilim ise sakattır*"

İnancın akli delillere dayanması konusunda görüş bildiren, sayıca daha fazla olan ilk grubun kanıtlarına bakalım:

Teleolojik kanıt:

Evreni gözlemlememiz bize onda bir düzen olduğunu göstermektedir. Evrene ait bilgilerimiz arttıkça evreni oluşturan parçaların karmaşıklığı ve birbirleriyle olan ilişkilerindeki düzen daha açık biçimde ortaya çıkmaktadır. İnsan elinden çıkma bir makinede bir düzen bulunuyor ise, bu makineyi gördüğümüzde onu oluşturan bir insanın varlığını düşünüyor isek, düzenli, planlı mükemmel bir evrenin de mükemmel bir yaratıcısı olmalıdır. Bu mükemmel yaratıcı Tanrı'dır.

Bu kanıtta birçok eleştiri gelmiştir. Örneğin düzen ne demektir? Düzenin matematiksel bir tanımı yapılamaz. Bambaşka kanunların olduğu bir evren bugünkünden bambaşka olacaktır. Bu durumda o evrende yaşayan bizlere de o evren düzenli gelecektir.

Düzensizlik, alıştığımız düzenden farklı bir şey midir? Farklı düzenler düzensizlik midir? Düzensizliği düşünmek mümkün müdür?

2. eleştiri ise şu soruyla gelir: Evren-dünya gerçekten düzenli midir?

Eğer dünya düzenli ise doğal afetleri, hilkat garibelerini nasıl açıklayacağız? Kör bağırsak ya da erkekteki göğüs uçlarının işlevi nedir?

3. eleştiri ise David Hume'in belirttiği, doğal nesnelere ilgili gözlemlerimizi hangi hak ve nedenle doğal olmayan, deneysel olmayan bir varlığa taşımaktayız? Bir makinenin yaratıcısının insan olması doğaldır, ama eser olan tanımladığımız evrenin tümünü görmemiz, tanımlamamız mümkün değilse, o halde nasıl evren-dünya-doğal ötesi bir varlığa taşıyoruz? Kaldı ki çocuk ölümlerinin, masum kişilerin katledilmesinin, salgın hastalıkların mükemmel oldukları iddia edilemez. O halde evrenin yaratıcısı da pek mükemmel olamaz. Hume burada iki yol ile karşılaşır: Ya Tanrı kötülüğü önleme gücü olduğu halde önlemedi, o halde kötü ya da önlemeye gücü yetmedi, o halde Tanrı güçsüzdür.

Kozmolojik kanıt:

Evrendeki her olay bir nedene dayanır. Nedensiz hiçbir şey gerçekleşmez. Evrendeki olaylar ya da nedenler dizisi ya sonsuza kadar gidecektir ya da bir ilk neden de son bulacaktır. Sonsuz dizi mümkün olmadığına göre o halde bir ilk neden olmalıdır. Bu ilk neden Tanrıdır. Tanrı, nedensel bir açıklamaya ihtiyaç duymaz çünkü o kendi nedenini ve izahatını kendinde bulur. İzahatını kendi içinde taşıyan tek varlık Tanrı'dır.

Bu kanıt, Aquino'lu Thomas, Farabi, Aristoteles gibi filozoflarca kullanılmıştır.

Bu kanıtı itirazlar Gazali, Hume ve Kant gibi birçok filozoftan gelmiştir. Gazali şunu sorar: Sonsuz bir dizi neden imkansızdır? Ayrıca "ilk neden" neden tek olsun? İlk nedenin iki veya daha fazla sayıda olmasının önünde herhangi bir mantıki engel yoktur.

Hume' a göre dizinin ileriye ve geriye sonsuza kadar devam etmesinde akılsal hiçbir engel yoktur. Bir ilk neden varsa bu "ilk neden" neden evrenin içinden doğal bir "ilk neden" olmasın?

Kant da şu soruyu sorar: "Tanrı'nın neden "nedeni" yoktur? Eğer Tanrı bu kuralın dışında ise o halde evrenin kendisi de bu kuralın dışında neden olmasın? "İlk neden" neden evrenin kendisi olmasın?" Kant'a göre nedensellik ilkesi deney dünyasına ait bir ilkedir. Bu dünyanın dışında bir anlamı yoktur. O halde, deney dünyasını aşan her yorum metafiziktir. Metafizik ise hiçbir şeyi kesin olarak kanıtlamaz.

Ontolojik kanıt:

Tanrı dediğinde hepimiz bir şey anlamaktayız. En mükemmel, her şeyin üstünde kusursuz olan varlık. Bu varlık sadece zihnimizde var olabileceği gibi zihnimizin dışında gerçek bir varlık da olabilir. Bu iki (yalnızca zihnimizde veya gerçek) varlığı karşılaştırırsak hangisi daha mükemmeldir? Gerçekte var olan varlık, var olduğu için zihnimizdeki varlığa göre daha mükemmeldir. O halde, sadece zihnimizde var olan, gerçekte var olmayan tanrı "en mükemmel" tanımına uymamaktadır. Var olmayan bir tanrı tanıma uymadığı için, Tanrı, tanıma gereği var olmalıdır. Anselmus, bu akıl yürütmenin sadece Tanrı için yapılabileceğini, çünkü en mükemmel varlık tanımının sadece Tanrıya ait olduğunu belirtmiştir. Bu kanıtı, İbni Sina, Farabi, Descartes, Spinoza, Anselmus gibi filozoflar kullanmıştır.

Bu kanıtı itiraz şudur: Bu kanıt aslında şunu söylemektedir: " Eğer bir şey, niteliklerinden biri olarak varlığa sahipse, vardır." Bu cümlenin doğruluğu kesindir. Ancak, bu cümle aslında şunu söylemektedir: "Eğer bir şey varsa, vardır" Bu da boş bir tekrardır yani totolojidir.

Kanıtlara genel bakış:

Kant, bu akıl yürütmelere ilişkin şunu söyler: Bu konularda, akıl, kendisine aynı ölçüde akılsal görünen yollar ile birbirine tamamen zıt akılsal sonuçlara ulaşabilir. O halde, metafiziğe ilişkin doğru bilgi mümkün değildir.

Gazali tarafından savunulan kurala göre ise: Bir tezi kanıtlamak için ortaya konulan delillerin yanlış olması, tezin yanlışlığını ortaya koymaz. Bu yalnızca delillerin yanlışlığını gösterir.

Günümüzde, teleolojik ve kozmolojik kanıt, bilimin son verileriyle yeniden ele alınmaya devam edilmektedir. Ancak, Tanrı'nın varlığını akıl yoluyla kanıtlama yolunda bilim insanlarının elinde başka argümanlar bulunmaktadır. Buna "insanmerkezcil ilke" diyoruz.

Teolojik kanıtlara yeni bakış:

Genellikle David Hume ve İmmanuel Kant'ın tanrının varlığına dair ortaya konan kanıtların kusurlu oldukları gösterdikleri kabul edilir. Hugo Meynell, Stanley Jaki ve diğer bazı düşünürler, Hume ve Kant'a ait bilgi teorilerinin kabul edilemeyeceğini, çünkü bunların bilimsel metoda zemin oluşturan temel varsayımlara ters düştüğünü birçok kez göstermiştir.

Stoeger'e göre, herhangi bir şeyin var olması, kendi varlığı için başka bir sebebe ihtiyaç duymayan bir varlığı gerekli kılarken, Carl Sagan "eğer, evreni kim yarattı sorusuna Tanrı cevabını verirsek karşımıza şu soru çıkar: Tanrı'yı kim yarattı? Eğer "Tanrı hep vardı" diyebiliyorsak neden "Evren hep vardı" diyemeyelim? Eğer "Tanrı nereden geldi?" sorusu biz fanilerin idrak gücünü aşıyorsa o halde "Evren nereden geldi?" sorusu karşısında neden aynı cevabı veremeyelim? karşılığını verir.

Carl Sagan'ın argümanlarına yapılan itiraz, Tanrı kavramının yanlış anlaşılmasından doğan "Tanrı'yı kim yarattı", "Tanrı nereden geldi" gibi soruların anlamsız olduğu, evrenin kendi kendini izah edemez nitelikte olduğu ancak Tanrı'nın tanım gereği kendi kendini izah ettiğiidir. Bu soruların "Daire neden yuvarlaktır" sorusu gibi, kendi kendini izah eden bir varlığın mevcudiyetine ait izah istemek kadar saçma olduğu yönündedir.

Bertrand Russell, evrenin sadece "var olduğu" ve evrenin varlığı için izahat istemememiz gerektiğini söylemiştir.

Jean Paul Sartre 'da evrenin "keyfi", "sadece var" olduğunu düşünmektedir. Ünlü ateist Antony Flew de evrenin mevcudiyetini ve temel öğelerini izah edici öğeler olarak görmemiz gerektiğini belirtmektedir.

Aziz Augustine, gibi geleneksel teistler,, yaratım sürecini zamana bağılı müdahaleler bağlamında değil, nedensel bağlantılar bağlamında ele almışlardır. Zamana başlangıcını veren şeyi O yaratmıştır, ve O bütün şeyleri birden yaratıp, onları zaman aralıklarına değil, nedensel bağlantılara dayanan bir düzene tabi tutmuştur.

Profesör Arthur Peacke şöyle diyor: "Eğer Tanrı zamanın dışında ise Tanrı'nın evrenle olan yaratıcı ilişkisinin sadece zamanın 0 "sıfır" noktası ile sınırlı olması yerine bu yaratıcı ilişkinin her an varolduğunu düşünmek kolay olacaktır."

Paul Davies "The Cosmic Blue Print" kitabında, "Evrenin ve evrendeki yasaların karmaşık yapıların ortaya çıkmasına ve gelişmesine olanak tanıdığı gerçeği, tüm bu olup bitenin arkasında "bir şeyler döndüğüne" dair sağlam bir kanıttır" demektedir.

İnsan merkezci İlke:

Bugün, bilim insanları teolojik kanıtların yerine, insan hayatı için biçilmiş kaftan olan evrenin, bunu mümkün kılan olağanüstü kozmik rastlantılar dizisini izah etmeye çalışan çeşitli versiyonlarıyla insan merkezci ilkeyi ortaya koymaktadırlar.

Yıllar boyu bazı gökbilimciler ve fizikçiler, evrenin yaşamın evrimleşebileceği bir "ince ayar" geçirmiş gibi görüldüğünü savuna geldiler. Felsefecilerin ve din bilimcilerin bu görüşe büyük ilgi duyduklarını eklemeliyiz. Bu ilke, fiziksel evreni yöneten sabitlerin değerleri üzerine odaklanmaktadır. Özellikle parçacık fiziği ve evrenbilimde yeri olanların. Tezin ana fikri şudur: Bu sabitlerin değeri çok az farklı olsaydı bile, gökadalalar, yıldızlar ve gezegenler oluşamazdı. Hatta atom ve moleküller bile olmazdı. Tabi ki de yaşam.

Bu evrenbilimsel ince ayarın örneklerinin bazıları şunlardır:

Kütleçekimin gücü:

Bilinenden biraz daha fazla olsaydı, evren, yaşam ortaya çıkmadan çok önce çökerdi. Biraz daha az olsaydı, bu kez de madde hiçbir zaman çökeliş yıldızları ve gökadalaları oluşturamazdı.

Büyük Patlamanın düzgünlüğü:

Büyük patlamayla ortaya çıkan ateş topu içindeki ilk yoğunluk farkları çok az bile daha az olsaydı, evren ışıktan ve yapıdan yoksun olurdu. Daha büyük olsaydı, evren sadece karadeliklerle dolu olurdu.

Atomaltı parçacıkların kütleleri:

Hidrojen varlığını nötronun, protondan biraz daha fazla kütleyle sahip olmasına borçlu. Eğer protonlar biraz daha ağır olsaydı, kendiliğinden nötrona bozunacağından, hidrojen atomları yani yıldızlar oluşturamazdı. Proton da elektrondan 1840 kat daha kütleli. Bu durum, moleküllerin her birinin iyice belirlenmiş biçimleri olmasını sağlıyor. Farklı olsaydı DNA gibi karmaşık moleküller oluşamayacaktı.

Şiddetli Çekirdek kuvvetinin büyüklüğü:

Bu temel doğa kuvveti biraz daha zayıf olsaydı, evrende sadece hidrojen bulunur, yıldızlara enerjilerini veren çekirdeksel tepkimeler gerçekleşmezdi. Daha büyük olsaydı da, protonlar hemen çiftler halinde bir araya geleceklerinden hidrojen oluşmazdı ve dolayısıyla yıldızlar varolamazdı.

Evrenbilimsel sabitin büyüklüğü:

Evrenin ortaya çıkışından bir saniye sonra, her cisim 186000 millik bir alandaki maddelerin çekimine maruz kalıyordu ancak bu esnada, devasa ilk hızları sayesinde parçalar birbirinden, yoğunluğu bir kara deliğin oluşması için gerekli kritik seviyenin altına indirecek kadar uzaklaşmıştı bile.

Ortaya çıkan maddeye verilen enerji, onu çekim etkisinden kurtarabileceği bir hızda hareket ettirebilecek düzeyde olmalı ancak bu hız, parçacıkların birbiriyle teması tamamen yitirecekleri bir seviyeye ulaşmamalıydı. Galaksilerin, yıldızların ve bizlerin oluşması için, ilk yaratılan maddeden belirli miktarı yan yana getirilmeliydi. Buradaki madde ve enerji arasındaki hassas dengeye dikkat edilmelidir. Bir diğer nokta, hiçbirinin birbiriyle muntazam bir temasa sahip olmamasına rağmen, bütün parçaların hepsi, aynı anda madde ve enerji arasındaki aynı dengeye ulaşmalıydılar.

Dünyadaki yaşamın ortaya çıkmasındaki tesadüfi olaylar arasında doğanın buzul dönemi, ayın büyüklüğünün güneşinkine oranı, volkanik patlamalar ve mikro organizmaların varlığı da yer almaktadır.

Bu görüşe göre, Tanrı, sadece fiziksel evreni değil, evrenin uyacağı yasaları da yaratmış olmalıdır. Schleiermacher: "*Doğa kanunlarının varlığı mucizelerin en büyüğüdür*".

Fizikçi ve felsefeci, Avustralya, Macquarie Üniversitesi öğretim üyelerinden Profesör Paul Davies'e göre, evrenbilimcilerin çoğu bu fizik sabitlerinin "sanki biraz oynanmış" olduğunu belirtmektedir.

Doğa sabitlerinin, örneğin evrendeki parçacıkların sayısı, elektronun kütesinin protonunkine olan oranı, tam da ilk gazın yoğunlaşarak nebula ve yıldızlara dönüşmesi, dünyayı oluşturması ve yaşamın ortaya çıkmasını sağlayacak değerlikte olması, bize bu sabitelerin başka türlü zaten olamayacaklarını ortaya koyacak bir matematiksel model ile gelecekte gösterilebilir. Bu durumda ulaşacağımız nokta insan merkezci bir matematik kuramı olacaktır.

İnsan merkezci ilkeye karşılık olarak ise çoğul evrenler düşüncesi ortaya atılmıştır. Sonsuz sayıdaki evrenden tam da bizim ortaya çıkmamızı sağlayacak sabitelerin bulunduğu bir evren bulunacaktır. O evrende yaşayan bizler de bu sabitelerin bizim için ayarlanmış olduğunu sanacaktık. Öyle ya "başka türlü olsaydı, bizler burada olamazdık".

Ancak, çoklu evrenler teorisi de bu evrenlerden en az birinin neden bizimki gibi bir evren olmasını sağlayan bir potansiyele sahip olduğunu açıklamak zorunda kalacaktır. Evrenler topluluğu da kendi başına varolan şeyleri ve karakterlerini izah edemez.

İnsancı ilkenin üç farklı yorumu bulunmaktadır. Bunlar; zayıf, güçlü ve son diye adlandırılır.

Zayıf İnsancı İlke:

Evrendeki sabitlerin böyle olmasının zorunlu olduğunu, eğer başka türlü olsaydı, burada bu soruları sormak için var olamayacağımızı savunur.

Kuvvetli İnsancı İlke:

Evrenin, hayatın ortaya çıkabilmesi için saydığımız özelliklere sahip olması gerektiğini savunur. Çünkü:

- 1.Gözlemcilerin ortaya çıkabilmesi ve yaşamlarını sürdürmeleri amacıyla tek bir evren tasarlanmıştır. Veya,
- 2.Evrenin varolabilmesi için gözlemciler şarttır. (Katılımcı Evren Modeli) Veya,
- 3.Bizim evrenimizin varolabilmesi için başka evrenler de gereklidir.

Son İnsancı İlke:

Evrenin varolması için Bilinçli Bilgi – Bilinç Oluşumu gereklidir. Bilinç bir kez ortaya çıkarsa, bir daha yok olmaz.

Einstein şöyle demiştir: *"Temel, ispatlanmış bir doğa yasasının keşfi, Tanrı'ya yönelik bir ilhamdır."*

İmancılık (Fideizm)

Tanrı hakkında yapılan akıl yürütmelerin ya da kanıtların sonuç verici olmaması fideizm adı verilen tutuma yol açmıştır. Bu görüşe göre, Tanrı hakkındaki bilgimiz akılsal, deneysel ya da doğal bilgiye değil, yalnızca imana dayanmalıdır. Dinin kendisi akılsal olmadığı için, onu akılsal olarak izah etmek mümkün değildir. İbn Haldun, Gazali, Pascal bu görüştedir.

Pascal'ın söylediği gibi: *" Kalbin, öyle nedenleri vardır ki akıl onları kavrayamaz"*

İnanç ve Bilim

Felsefe ve din, bilimlerin kısıtlayıcı sınırını aşabilir,ancak bu ikisi bilimsel bilgiyi hesaba katmalıdırlar. Bu durumda bilimlerin bir negatif, bir de pozitif rol oynadığı görülür. Negatif rol arındırmaya yöneliktir,felsefeden, bilimsel gözlemlere ters düşen kabulleri ve dinden de batıl itikat ve putperestliği ihraç etmeye çalışır. Oynadığı pozitif rol ise doğanın düzenlenişini gözler önüne sermesi, bunu rasyonel bir şekilde izah etmeye çalışması ve yeni görüşler sunmasıdır.

Din, gündelik hayatta, Tanrı ve yaratılış ile ilgili temel sorulardan çok, toplumsal meselelerle ilgileniyormuş gibidir. Bu nedenle birçok bilim adamının, özellikle birçok fizikçi, astrofizik, kuantum mekaniği ve görelilik üzerinde yapılan çalışmaların bir sonucu olarak, Tanrı ve yaratılış ile ilgili daha derin sorulara, salt dinsel çalışma yürütenlerden daha yakın oldukları açıktır.

Isaac Rabi'nin söylediği gibi, *"Pozitif bilimlerin en asil görevi, bizi Tanrı'ya daha da yaklaştıran temelleri araştırmaktır"*.

Tanrı'nın biliminin zihinsel ufkundaki tezahürü bilimin en tuhaf kavram ve kavramlarından bile daha tuhaftır.

Bugün Newton ve Laplace'ın makine evreninin deist inancı sunmasından farklı bir noktadayız. Dinamik bir evrenin içinde bulunduğumuzu 20.yy'ın başlarında öğrendik. Uzay-zamanın mutlak olmayışı, atomaltı dünyanın indeterminizmi, çok boyutlu evren, parçaların birliği gibi fikirler özellikle doğu felsefesi ya da dinleriyle bilimin arasında paralellik olduğu eğiliminin doğmasına yol açtı. Buna karşılık, bilimin dinselleştirildiği yolunda itirazlar da gelmeye başladı. Ancak bilim, nadiren bilimi yapan kişinin felsefesinden etkilenmemiştir.(Bkz. Modern Fizik Kuramları)

Einstein şöyle demiştir: *" Ben Tanrı'nın evreni nasıl yarattığını bilmek istiyorum. Tanrı'nın düşüncelerini öğrenmek istiyorum. Gerisi tamamen ayrıntıdır."*

Stephen Hawking, "A Brief History of Time" kitabında amacımızın "Tanrının zihnindekini bilmek" olması gerektiğini belirtmiştir.

Jaegwon Kim, "Explanation in Science" kitabında *"Bilimsel araştırmaların tek amacı dünyadaki olayları ve fenomenleri keşfedip tanımlamak değil, ayrıca ve daha önemlisi bu olay ve fenomenlerin "niçin" olduklarını izah etmektir"* demektedir.

Bilimin apriori (deney öncesi) kabulü, gerçekliğin akılsal, idrak edilebilir ve insan zihni tarafından algılanabilir olduğudur.

Bilimin, evrene ait bilgide geçmişe oranla daha ileride olduğunu kabul edersek, bu evrenin idrak edilebilir olmasının kanıtıdır. Bilim insanların bilimsel bilgiye erişmede kullandığı bilimsel yöntem yanlış olsaydı mevcut bilgiye ulaşabilir miydik? İnsanın sahip olduğu, bir şeyleri nasıl keşfedip ortaya koyacağımız konusundaki apriori bilgi , evrendeki nesnelere içlerindeki akılsallığa delil değil midir?

Einstein bu konuda şöyle demiştir: *"Bu alandaki başarılı gelişmelerin yoğun deneyimini yaşayan herkes, mevcudiyette açığa çıkan rasyonellik karşısında derin bir huşu içerisinde...Mevcudiyette vücut bulan aklın ihtişamı..."*

Evrenin varlığının izahı, evrene ait sorular soran insan zihninin temel sorunudur. Leibniz şöyle der: **"Hiçbir şey olmamasından daha neden bir şeyler var?"**

Bilim ve din arasındaki gerilim çoğunlukla köken soruları ekseninde ortaya çıkmaktadır. Hayatın başlangıcı, Homo Sapiens'in ortaya çıkışı, evrenin başlangıcı.

Evren Şu anda varolduğuna göre, hep var mıydı? Yoksa kendi kendini mi yarattı? Ya da kim, neden yarattı?

Evren her zaman varolduysa bile bu evrenin varoluŐunu izah etmez. Madde ve enerjinin sonsuzluğu nasıl kanıtlanabilir ki? En önemlisi, bir Şeyleri tanımlamak izah etmek demek değildir. Modern bilimin birçok keşfi de iŐte bu izah etme çabasının sonucunda ortaya çıkmıŐtır.

Laplace'ın Napolyon'un "Anlattıklarınızda Tanrı'nın rolü ne?" sorusuna verdiği " *jen'ai pas besoin de cette hypothese*" (böyle bir hipoteze gerek duymadığı) cevabı, o zamanlar dinamik sistemlerin karmaŐıklıđının henüz ayırtına varılmamıŐ olmasındandır.

Büyük patlama evrenin izahına yaklaŐmamız açısından önemlidir. Ancak son değildir. "Büyük patlamaya ne neden oldu?", "Evrenin toplam enerjisi nereden geldi?" gibi sorunlar ortada durmaktadır.

Bu ve bunun gibi sorulara cevap sağlamak amacıyla dalgalanan evren, kuantum yerçekimi, boşluk salınımı gibi kuramlar ortaya konmuŐtur. Dalgalanan evren modelinde evren bir noktada genleŐmesini durduracak, büzülerek ilk haline dönecektir. Sonra bir büyük patlama ve büzülme Őeklinde sonsuza kadar devam edecektir. Bu kuram, bir bakıŐa göre ilk baŐlangıç ve son izaha dayalı soruları ertelemekten başka bir Şey yapmamaktadır. Deneysel kanıttan da yoksundur. Evrende kŐ baŐlatabilecek yeterli madde de yoktur.

Big bang'ı salınım olarak izah etmek yetersizdir. O zaman Şu soru ortaya çıkar: Salınım nedir ve nasıl ortaya çıkmıŐtır?

Kuantum yerçekimi modelinde, rneğin Hawking'in çalıŐmalarında, büyük patlamayı kuantum yerçekimi kuramına göre açıklayarak, baŐlangıçtaki özel durumların var olmadığı gösterilmeye çalıŐılmıŐtır. Hawking, "sanal zaman" kavramı geliŐtirerek, uzay zamanın sonlu ama sınırsız ve hiçbir noktada bilim kurallarının ihlal edilmediğini göstermeye çalıŐmıŐtır. Bu uzay zamanın tek sınır koŐulu onun bir sınırının olmamasıdır.

Ancak, bir eleŐtirmenin ifade ettiği gibi, Hawking'in alıŐmaları Tanrı'nın evreni yarattığı ancak sonra iŐlemesine karıŐmadıđı evrene izah bulma giriŐimleridir. Oysa geleneksel teizmde, Tanrı evreni sadece yaratmaz aynı zamanda her an müdahale eder. Evrenin bir baŐlangıcının olup olmamasının, evrenin yaratılmıŐ olup olmamasıyla ilgisi yoktur. Evren sınırsız da olsa, bu, evrenin yaratılmamıŐ olduğunu göstermeyecektir. Evrene ait herhangi bir fiziksel model, evreni izah etmeye yeterli olmayacaktır. Her model, kendisine temel olacak varoluŐsal bir dayanağa ihtiyaç duycaktır.

Hawking'in belirttiği gibi : " *Denklemlere can veren ve onlara tanımlamaları için bir evren sunan Şey nedir? Model, tanımlayacağı bir evrenin varolması gerektiğini izah edemez. Evren, varolma zahmetine neden katlansın ki?*"

Evrenin bir boşluk salınımindan ortaya çıktığı savunulan kuramın öncülerinden Heinz Pagels Şöyle der: " *Evrenin yaratılmasından önce (burada "nce" kelimesi anlamsızdır) varolan hiçlik en eksiksiz boŐluktur. Bu boşluk "dolu" bir mevcudiyete dönüŐüyor. Bu olay, fizik yasalarının sonucudur. Peki, bu yasalar boŐluđun neresinde kayıtlıdır? BoŐluđa, olası evrene gebe olduğunu "söyleyen"*

nedir? Öyle görünüyor ki, boşluk bile yasalara tabidir. Uzay ve zamandan önce varolan bir mantık."

Sonraki zamanlarda, evrenin tümünü kapsayan bir birleşik teori bulsak bile (bkz. Modern fizik Kuramları syf.43) bu kuram iki sebeple sınırlı olacaktır. Birincisi, bizim ölçme ve algılama sınırlarımızı çizen "Heisenberg belirsizlik ilkesi" ile (bkz. Modern fizik Kuramları syf.33) ve "Gödel'in Eksiklik Kuramı" dır.

Gödel Eksiklik Kuramı'na göre, bir kuramın kapsayıcı olup olmadığı, bu kapsamın dışında bunun sınanabileceği başka bir küme yoksa , anlaşılabilir. Eğer, bunun sınanabileceği daha büyük bir referans çerçevesi varsa o halde ilk kuram her şeyi açıklayamaz. Çünkü daha kapsamlısı var demektir. Bu durumda, her kuram doğası gereği her şeyi açıklayamaz. Yaratıcı, belirsizliği tercih ediyor olmalıdır.

O halde esas köken sorusu bilim-ötesi ya da dışı bir sorudur. Esas kökene ait cevap dini ya da metafiziksel olabilir.

Hayatın başlangıcına dair yapılan çalışmalarda temel soru, hayata giden süreçteki doğa üstü müdahaleye değil, bu süreçlerdeki akıl ve tasarıma yöneliktir. Hayatın başlangıcına dair ortaya konan "kendi kendini organize etme" senaryoları, nihai izahat ihtiyacını ortadan kaldırmamaktadır. Eğer madde ve enerji kendi kendini organize etme yeteneğine ve meyline sahip ise bu yetenek ve meyli nasıl edindiler?

Beynin herhangi bir andaki durumu koordinatların tam olarak bilindiği bir olasılığı tanımlamaktadır. Bu şu anlama gelir: eğer beyin zihni belirliyorsaydı, zihin de her zaman bir olasılık durumu içersindedir demektir. Zihnin bedene yaptırdığı eylemi, fiziksel durumuna bakarak çıkaramayız, bu noktada zihne, sergileyebileceği eylemler arasından fiziksel nedenlere dayanarak seçim yapabilme gücü vermiş oluruz. Buradan da zihnin salt bir mekanizma değil, seçme yetisine sahip olduğuna varırız.

Protein sentezi, DNA replikasyonu ve onarımı gibi son derece karmaşık süreçler göz önüne alındığında insan ancak huşu olarak tanımlanabilecek bir hisle baş başa kalır.

Temel sorun, ilk canlı sistemi için gerekli olan orijinal modelde (DNA ve RNA) yatmaktadır. En temel özlerine indirgense bile, bu model çok kompleks yapıda olmalıydı.

Var olan kozmik sistemde amaç ve tasarımın var olmadığı da savunulmaktadır. Örneğin, Jacques Monod "Chance and Necessity (şans ve gereklilik) adlı kitabında her şeyin bu iki temele bağlı olarak şekillendiğini ileri sürmüştür. Monod'un kitabının son bölümüne verdiği ad olan "krallık ya da karanlık" gibi, şans ve gereklilik sizi krallığa, amaç ve tasarım ise karanlığa götürecektir.

Materyalist bir kişi, duygu ve düşüncelerin sinir sisteminde gerçekleşen çok karmaşık uyarılar ile oluştuğunu, konuşmanın da bu uyarıların söze dökülmesi için sesin kullanılması olarak tarifler. Nörofizyolojist Sir John Eccles bu noktada şuna işaret ediyor:

"Her şeyin beyinde olup bittiği ve ruh diye bir şeyden söz edilemeyeceğini iddia eden kişiye, ilk önce bunları düşünüp düşünmediğini ve düşüncelerinin bu söyledikleri ile alakası olup olmadığını sorduğunuzda şu cevabı verecektir: "Hayır, söylediklerin sadece beynin ürettiklerinden ibarettir, ben sadece bunlara kulak veririm". Bu şu demektir: " Eğer insanlar, bütün dilsel ifadelerin beyin tarafından yaratıldığına ve kendilerinin pasif bir alıcı olduğuna inanıyorlarsa , o zaman ben onlarla tartışmam. Zira ben robotlarla tartışmanın iyi bir fikir olduğunu düşünmüyorum. Ben sadece bir öz-bilince, eleştirel düşünme ve yargıda bulunma yetisine sahip olan, mantıklı düşünüp, mantıklı düşüncenin ayırtında olan ve tartışma esnasında muhatap alınabilecek insanlarla tartışırım. Kişi ancak bu özelliklere sahipse diyalog mümkün ve anlamlı olabilir. Bir robotla kurulan diyalogun anlamlı olması imkansızdır".

Bilinç kavramı ile madde birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdır ancak birbirlerinden ayrı kavramlardır. Sir Nevill Mott, asla bilimsel bir izahatın yapılamayacağı bir boşluk olduğuna inanmaktadır: Bu bilinçtir.

Mott'a göre, gelecekte hiçbir insan, bir bilgisayarı kendisinin bilincinde olarak çalıştırmayı başaramayacaktır. Sir Brian Pippard bu boşluğu "Tanrı'nın kendini ifşa ettiği nokta "olarak görmektedir.

Sir John Eccles'e göre *"Elimizdeki tek kesin veri benzersiz bilinçli varlıklar olduğumuzdur. Her birimiz benzersiz ve eşsiz. Hiçbirimizin benzeri var olmayacaktır. Bu, sevgi dolu kutsal yaratılıştır."*

Evrende bildiğimiz hiçbir şey hiçlikten var olmamaktadır. Bir noktada hiçliğin bir şeye dönüşmesini ise açıklamak zorundayız. Hiçbir şey olmamasındansa neden bir şeyler var? Eğer bu soruyu cevaplayabilirsek o zaman da şu soruyla karşı karşıya kalırız: Niye başka bir şey değil de bu şey?

"İki yolunuz/seçeneğiniz vardır. Ya hiçbir şey mucize değil gibi, ya da her şey bir mucize gibi yaşamak". Einstein